

Kedei Zoltán

A művészet emlékoszlópa

Csilingel a túlélés, fogynak perceim. Döcög a szekér. Hajnal, nap és csillag védik sorsomat. Alámerült csillagok ragyognak az égen, versenyre kelek a táncoló reggellel.

Megszólal a HANG: „Takard le emlékezeted szürke burkolatát”. De lehet-e felejteni és hazugságban élni? Töprengéseimet megosztom másokkal, könnyebb lesz a sorsom hordanom. Ostromolom a lehetetlenség kapuját, s új ruhába öltöztetem a bemocskolt múltat. Megteremttem a mának szépségét, a műélvezőkkel megosztom palettám meleg színeinek üzenetét. Csak egy kis kitérőt kérek, hogy elrendezhessem palettámon gondolataim csillagrendszerét.

Novemberben születtem. Az első osztályt „logóban” végeztem. Számolni, írni, olvasni, tanultam, a vizuális hatások érzékenyen hatottak. Petőfi Sándor Összes versei-t lapozgatva gyönyörködtem a rajzokban, metszetekben. Gimnáziumi éveimben, Gellérd Imre paptanárom rajzkészségemre hívta fel a figyelmet, jövőt is jósolt. Márkos András, szobrász jelentette a többletet, rajzversenyen első díjat nyertem. Határoztam: festő leszek. Kerestem a helyem a nagy alkotók között. Derékba tört gyermekkori vágyam. Kötött a „rend”, sírtak a harangok. Rava kényszerből felmondott, döcögött a családdal a bánat szekere. Hangfoszlányok szelték át a csendet. Rendhagyásképp zárom soraim.

Ma felsír a dal, hozza bánatát akkori időnek.

Általában mindent belemagyarázunk. Hivatkozunk végletekre, szélsőségekre, nosztalgiákra, fájdalmakra, a sort folytathatnám.

Vihar előtti csendben a piacra indultam, bevásárlás végett, de arra ébredtem, hogy üres az erszényem. Üres lett számomra a bomló világ zsibvásáros tere, nem találtam rendjén valamit. Árnyak surrantak, lopakodtak az úton. Az izgalom mámorában csurgott verejtékem, aláhullott a földre, puha lett és sáros. Megjelentek a szenvedés visszajelzései, amelyek meghatározták palettám sötét, hideg színeinek drámaiságát. Megjegyzem, a drámai hangvételt nem én találtam ki. Nem csak az én művészetemre jellemző. A dráma végigvonul a magyar művészetben, megadja karakterét, milyenségét, és miért ne mondhatnók ki, értékét is. Folytattam, amit mások elkezdtek, de nem az előttem járók lemásolásával, a fáklyát próbáltam tovább éltetni, hogy újabb lángot gyújthassak a lelkekben. Munkáimra intenzíven nyomta rá bélyegét az átélt kor: veszteségek, kifosztások, nyomor és

---

---

nélkülözések. Ezek után sokat nem magyarázhatok bele munkáimnak drámai hangvételébe. Ugyanakkor elmondhatom, erőt adott, küzdelemre buzdított egy olyan átváltásra, ahol a gyászos panasz helyett töretlen mosollyal forgathattam az idő kerekét. Függő viszonyba kerültem saját énemmel, visszakapcsoltam a kisebb sebességre, hogy legyen lehetőségen szemlélni a tájat, a környezetet, az embereket. Ezzel nem csak én, Te is úgy lehetsz, kedves műélvező, hogy bármilyen helyzetben megtalálhatod saját boldogulásodat, örömet, annak ellenére, hogy harcba is keveredhetsz, ismét példálózom, mint a rút a széppel.

A művészetben is jöhetnek váltások, különösen, ha képes vagyok újabb és újabb utakat találni.

Mosollyal járom a kitaposott nyomokat. A kisugárzó erő fényárja magával ragad, magasba lendül ecsetem, s a kárpótlás igényével teszek eleget küldetésemnek. A Nap sárga fényét szórja letarolt planétámra. Hiába kényszerítenek rám idegen eszméket, elutasítom. Távoltartok magamtól mindenféle hínáros közelséget, mert tudom, hogy a végtelenségben vár rám valahol a művészet angyala, segítségével megtalálom azt a csillagrendet, ahol eltűnnek a fölfaló, dögevő madarak, és elégedetten sétálhatok a szabadság örökzöld tisztásán. Élem a jelent. A valóság zárt körének karmaiból kiszabadítom életünk fenntartó meleg színeit, a sötét tónusokat felváltják a világosak, és velük, általuk a meghódított terekre építem a művészet emlékoszlopát.

Langyos szellő surran át a termeken, mozdulnak, szárnyalnak a képek. Ünnepi köszöntők születnek.

Harang kondul: „Itt élned, halnod kell!”

Előttem csend, hátam mögött vihar. Embermagasságból kapom el a zuhanó madarat, mesefa tövéhez helyezem. Kuckót építek a leesett madárnak. Falain gurul árnyékom, mesél, acsarkodik. Számon kéri időmet, ajtófélfára írom: „Tied a győzelem, ha mindent a küszöbön kívül hagysz.”

Múlt formálja kötődésem kimondja hitemet a szépben, általa csillapítom lázam, még akkor is, falat is bontok a didergő télben, s fölkiáltok:

— Hová lettek a virágok?

A bumeráanggal, visszatérésével, visszaáll a harmónia, s vele együtt tovább él a hit szellemi tőkéje, akárcsak a homokbuckák alatt tanúskodó szerelem.

Érzelemutazásban veszek részt, bár nem könnyű cifra gúnyába öltöztetett csodák közt siklani.

Letétbe helyezem a bemocskolt tegnapot, a bolondok furcsaságaival nem fogok azonosulni. A romantika világában él valahol egy bárkaépítő Noé, ha víz öntené el földünket, hajójára kapaszkodnék kedveseimmel, és hálát adnék a zöld ágot hozó galambnak, amikor reményként csempészi belém a szökőár veszélyét. Ilyenkor nő, egyre nő a gondolat értéke, s benne a csengő szavak, melyek nem pocsékolnak, nem is kérnek támogatást, de felém küldi a kitartás szimfóniáját. Kitarul a horizont, egymásba olvad ég és föld. Sehol hegy, sehol forma, csak föld és ég közös zenéje diadalmaskodik. Az idill élet kitartásra buzdít, színekkel borí-

---

---

tom a tátongó mélységet. Létem sóhajtása kezembe adja a tételt, vele együtt a kételet is, megpakolva örömmel és fájdalmakkal. Az örömet megosztom másokkal, a fájdalmat cellába kényszerítem. Dacolhatok, panaszkodhatok, egyre megy. A helyzetet nem én keresem, keskeny folyosón át juthatok a valóság körébe. Győzelmi vállalkozás lehetne a beilleszkedés, ellenszélben a szenvedés vigasztaló szavai sem járnak sikerrel. Búcsút is mondhatnék, de szegényebb lesz a házam. Maradok a borgőzös világban, és „írom” a festményt, a fényszóró működésbe kezd. Elindul az üzenet, de az éter hullámain törlődik, kiment a gép, vírus támadta. A helyzet romlását szándékos erő idézi elő. Míg gondban nézek az eltávozott SZÓ után, és tiltakozom az eszme barikádján, kiürül a vásártér. Eladtak minden portékát, csak egy gyűrött vászondarab maradt a piactéren. Ráfestem a kőfal ürességét. A teremtés gombócai surrannak át a kőfal ürességén, mellette lesben figyel Lucifer, billegeti magát a büszkeség oszlopán. Képek a falon, képek a padlón. Képek birkóznak a képtelen gondolatok sokaságával, repdesnek, mint a szárnyas bogarak.

Megrajzolhatnám az élet színes forgatagát. Megfesthetném földi kép tükörmását. Kibeszélhetném a belém rekedt szót. Újraálmodhatnám a régi találkozásokat. Újraírhatnám ars poeticámat. Mind hiába, kikezdett az idő, tétovázik a költészet, de fut az élet, nincs megállás. Párbeszédet folytatok az idő szavával. A megoldás egyelőre nyitott kérdés. Az ócska szólamok értéküket veszítik, torzóban maradnak. A fehér vászon előtt izzásba kerülök, vádak és fondorlatok formálják életképeimet, az erdélyi magatartást.

Diadalt ül fölöttünk az idő.

